
MONOGRAFIE PRAWNICZE

OBOWIĄZEK LOJALNOŚCI
W SPÓŁKACH
KAPITAŁOWYCH

DOMINIKA OPALSKA

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

DOMINIKA OPALSKA • OBOWIĄZEK LOJALNOŚCI
W SPÓŁKACH KAPITAŁOWYCH

Polecamy nasze najnowsze publikacje z tej serii:

Beata Rischka-Słowik

KONSTITUCJA SPORTU W UNII EUROPEJSKIEJ

*Ewelina Cała-Wacinkiewicz, Kinga Flaga-Gieruszyńska,
Daniel Wacinkiewicz (red.)*

**WSPÓŁCZESNE INSTYTUCJE PRAWA. OBYWATEL – PAŃSTWO
– SPOŁECZNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA**

Magdalena Wilejczyk

**ZAGADNIENIA ETYCZNE CZĘŚCI OGÓLNEJ PRAWA
CYWILNEGO**

Marek Szydło

PRAWNA KONCEPCJA ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO

Miłosz Kaczyński

**PEŁNOMOCNIK Z URZĘDU W SĄDOWYM POSTĘPOWANIU
CYWILNYM**

Łukasz Goździaszek

PRAWO BLOGOSFERY

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

O BOWIĄZEK LOJALNOŚCI
W SPÓŁKACH
KAPITAŁOWYCH

DOMINIKA OPALSKA

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2015

Wydawca: Natalia Adamczyk

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2015**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Grafos
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-6888-7

ISBN e-book 978-83-255-6889-4

Spis treści

Wykaz skrótów	XI
Wykaz literatury	XV
Przedmowa	XXXIX
Rozdział I. Systemowe podstawy obowiązku lojalności	1
§ 1. Znaczenie terminu obowiązek lojalności.....	1
I. Uwagi wprowadzające.....	1
II. Termin „obowiązek lojalności” w prawie prywatnym	4
§ 2. Stosunki prawne konstytuujące spółkę kapitałową	7
I. Stosunek członkostwa w korporacji.....	7
II. Stosunek uczestnictwa funkcjonariuszy w organach	13
§ 3. Podstawy obowiązku lojalności.....	16
I. Obowiązek lojalności w stosunkach obligacyjnych	16
II. Obowiązek lojalności w stosunkach korporacyjnych.....	18
§ 4. Obowiązek lojalności jako następstwo zakazu nadużycia prawa podmiotowego	29
§ 5. Konflikty interesów w strukturze spółki kapitałowej	36
I. Pojęcie i rodzaje konfliktów interesów.....	36
II. Konflikty interesów w teorii agencji.....	42
III. Konflikty między interesami udziałowców.....	45
1. Charakterystyka kategorii udziałowców	45
2. Przykłady konfliktów między poszczególnymi udziałowcami	56
IV. Konflikty między interesami udziałowców i funkcjonariuszy..	60
V. Konflikty interesów w teorii agencji	64
§ 6. Kategoria interesu spółki jako wyznacznik treści obowiązku lojalności.....	66
I. Wyznaczanie celu i interesu spółki przez udziałowców – zasada rządów większości a ochrona mniejszości.....	66
II. Interes spółki – autonomiczny interes osoby prawnej czy interes jej udziałowców	71
III. Obowiązek działania funkcjonariuszy w interesie spółki a uwzględnianie interesów interesariuszy	81

§ 7. Wpływ koncepcji regulacyjnych prawa zgrupowań spółek na standardy lojalności.....	99
§ 8. Teza o braku obowiązku lojalności udziałowców w spółkach kapitałowych i jej krytyka	112
Rozdział II. Obowiązek lojalności funkcjonariuszy spółki	122
§ 1. Zagadnienia systemowe obowiązku lojalności funkcjonariuszy	122
I. Uwagi prawnoporównawcze	122
II. Lojalność jako element treści stosunku organizacyjnego między funkcjonariuszami a spółką.....	132
1. Uwagi wprowadzające	132
2. Zaufanie jako element stosunku uczestnictwa w zarządzie i radzie nadzorczej.....	136
3. Przejawy zależności osobistej funkcjonariuszy od udziałowców większościowych	139
§ 2. Obowiązki wstrzymania się od rozstrzygania sprawy i złożenia rezygnacji.....	144
I. <i>Ratio legis</i> obowiązku wstrzymania się od rozstrzygnięcia sprawy	144
II. Zakres obowiązku wstrzymania się od rozstrzygania sprawy..	145
III. Nakaz wstrzymania się od rozstrzygania sprawy a dopuszczalność reprezentowania spółki.....	149
IV. Problem nadużycia reprezentacji	152
V. Obowiązki spoczywające na członkach rad nadzorczych.....	155
VI. Składanie rezygnacji z uczestnictwa w organie spółki.....	157
§ 3. Zakaz konkurencji i doktryna <i>corporate opportunity</i>	162
I. Zakaz konkurencji funkcjonariuszy	162
1. Uwagi ogólne.....	162
2. Regulacja zakazu konkurencji członków zarządu spółek kapitałowych.....	166
A. Zakres regulacji normatywnej zakazu konkurencji zarządców.....	166
B. Zgoda na działalność konkurencyjną.....	171
C. Następstwa naruszenia zakazu konkurencji	173
3. Nakaz powstrzymania się od prowadzenia działalności konkurencyjnej przez członków organu nadzorczego	175
A. Standardy wynikające z obowiązku lojalności	175
B. Ustawowe zakazy konkurencji.....	176
II. Zakaz wykorzystywania „szans biznesowych” przez funkcjonariuszy spółki.....	180

1. Doktryna <i>corporate opportunity</i> w ujęciu prawnoporównawczym	180
2. Założenie doktryny „szansy korporacyjnej” w prawie polskim.....	185
III. Problem korzyści uzyskiwanych od osób trzecich przez funkcjonariuszy spółek	196
§ 4. Konflikty obowiązków.....	198
I. Konflikty obowiązków w ujęciu prawnoporównawczym.....	198
II. Analiza następstw prawnych konfliktów obowiązków.....	202
III. Regulacja konfliktów obowiązków w prawie polskim	203
§ 5. Obowiązek zachowania tajemnicy	208
I. Zakres obowiązku poufności.....	208
II. Obowiązek poufności po wygaśnięciu mandatu.....	215
III. Obowiązek poufności w świetle przepisów pozakodeksowych	217
§ 6. Standardy dotyczące czynności i sporów między spółką a funkcjonariuszami	220
I. Dopuszczalność czynności pomiędzy spółką a funkcjonariuszami.....	220
II. Reżim dokonywania przez spółki czynności z funkcjonariuszami.....	224
§ 7. Następstwa naruszenia obowiązku lojalności	230
Rozdział III. Obowiązek lojalności wspólników i akcjonariuszy	237
§ 1. Umieszczenie obowiązku lojalności udziałowców w stosunku korporacyjnym spółki.....	237
§ 2. Obowiązek lojalności udziałowców w ujęciu prawnoporównawczym.....	242
I. Wprowadzenie.....	242
II. Standardy obowiązku lojalności rozwinięte w prawie amerykańskim i angielskim.....	242
III. Standardy obowiązku lojalności w prawie niemieckim	251
§ 3. Obowiązek lojalności jako instrument ograniczania władzy większości	254
I. Ograniczenia swobody decyzyjnej większościowego wspólnika	254
II. Pokrzywdzenie mniejszościowych wspólników poprzez wyłączenie zysków od podziału.....	266
§ 4. Obowiązek lojalności jako instrument ochrony przed nadużyciami ze strony mniejszości	278
I. Uwagi wprowadzające.....	278

II. Blokowanie uchwał przez mniejszość poprzez głosowanie przeciwko uchwale.....	280
III. Blokowanie podejmowania uchwał poprzez niewykonywanie uprawnienia do udziału na zgromadzeniach	285
IV. Nadużywanie uprawnienia do zaskarżania uchwał.....	287
§ 5. Problem istnienia obowiązku lojalności w spółkach publicznych	290
§ 6. Szczegółowe przejawy obowiązku lojalności wspólników i akcjonariuszy	293
I. Wyłączenie wspólników oraz akcjonariuszy od głosowania na zgromadzeniu spółki kapitałowej	293
1. <i>Ratio</i> wyłączenia wspólników i akcjonariuszy od głosowania	293
2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy wyłączenia od udziału w głosowaniu.....	294
3. Charakter i skutki prawne wyłączenia wspólnika i akcjonariusza od głosowania.....	297
II. Zakaz działalności konkurencyjnej wspólników i akcjonariuszy	299
III. Czynności prawne pomiędzy spółką a jej udziałowcami.....	305
§ 7. Następstwa naruszenia obowiązku lojalności przez wspólników i akcjonariuszy	313
I. Wyłączenie wspólnika	313
II. Problem tzw. sankcyjnego umorzenia udziałów i akcji.....	316
III. Problem „wyciśnięcia” ze spółki nielojalnych akcjonariuszy mniejszościowych	320
IV. Odpowiedzialność odszkodowawcza	323
Rozdział IV. Obowiązek lojalności spółki w stosunku do wspólników i akcjonariuszy	329
§ 1. Podstawy i treść obowiązku lojalności spółki kapitałowej	329
§ 2. Przejawy obowiązku lojalności spółki wobec udziałowców.....	332
I. Zasada jednakowego traktowania jako przejaw obowiązku lojalnego traktowania udziałowców przez spółkę.....	332
1. Istota mechanizmu działania zasady jednakowego traktowania.....	332
2. Przypadki naruszeń zasady jednakowego traktowania	343
II. Zapewnienie wykonywania praw korporacyjnych udziałowców zgodnie z ich celem i funkcją.....	350
1. Uwagi ogólne.....	350
2. Zapewnienie wykonywania uprawnień korporacyjnych na zgromadzeniu	350

Spis treści

A. Zawiadamywanie o zgromadzeniach	350
B. Formułowanie porządku obrad.....	355
C. Realizacja praw udziałowców do zwołania zgromadzenia	358
D. Dopuszczanie udziałowców do udziału w zgromadzeniach	359
3. Zapewnienie realizacji prawa kontroli i prawa do informacji.....	365
III. Obowiyzek lojalności w związku z ograniczeniami zbywalności praw udziałowych	372
§ 3. Następstwa naruszenia przez spółkę kapitałową obowiyzku lojalności	376
Uwagi końcowe	380
I. Miejsce obowiyzku lojalności w systemie regulacji spółek kapitałowych	380
II. Obowiyzek lojalności wspólników i akcjonariuszy jako instrument korektury decyzji korporacyjnych	382
III. Obowiyzek lojalności a kategoria interesu spółki oraz interesu grupy spółek	384
IV. Obowiyzek lojalności spółki wobec udziałowców	388
V. Obowiyzek lojalności funkcjonariuszy spółek	390
Indeks rzeczowy	395